

'Ελεύθερη πληροφόρηση

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣΕΚΔΟΤΗΣ: 'Ο Μητροπολίτης 'Αττικής καί Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
'Αριθμ. φύλλου 37 16 Μαΐου 2000

Τό άδικαίωτο πάθος

Φαινόμενο παρακμής. Ίδεολογικής καί κοινωνικής. Τό άθεο κατεστημένο δείχνει νά μάχεται παθιασμένα ή, άκριβέστερα σαλπίζει πρós κάθε κατεύθυνση τό έμβατήριο του ολοκληρωτικού άγώνα γιά τήν κατακύρωση των ανθρώπινων ελευθεριών. Καί, ταυτόχρονα, αντιμάχεται μέ πείσμα καί φονικό πάθος εκείνους, πού πιστεύουν άληθινά στήν ελευθερία καί εκφράζουν μέ τόλμη καί άνυστερόβουλα τή θρησκευτική τους πεποίθηση. Τήν άφοσίωσή τους στό πρόσωπο του Σταυρωμένου καί 'Αναστημένου Ίησου Χριστού. Καί τή διάθεσή τους νά πορεύονται μέ τό βλέμμα καί τήν καρδιά καθηλωμένα στόν ούρανό.

Τό πάθος γιά τό δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού μέσα στή σύγχρονη πολυφωνία καί γιά τήν ελευθερία της έκφρασης ένεργοποιεί καί συνταράσσει όλoκληρο τόν πλανήτη. Εγγράφεται συνεχώς, ως θέμα πρώτης προτεραιότητας, κατά τίς διασκέψεις των μεγάλων διεθνών οργανισμών. Καταχωρείται, μέ τίς αναγκαίες υπογραμμίσεις, στίς έφημερίδες καί στίς ποικίλες εκδόσεις, πού έπηρεάζουν τίς μάζες καί διαμορφώνουν τά πολιτικά καί τά κοινωνικά ρεύματα. Προβάλλεται, μέ τήν άπαραίτητη έπιβλητική σκηνοθεσία, στίς μικρές οθόνες, γιά νά γίνει τό πρώτο καί, ίσως, άποκλειστικό μάθημα στή σύγχρονη, όρφανοτροφειακή όργάνωση της ανθρωπότητας.

Καί στό γήπεδο τῶν ἀναμετρήσεων, τό πάθος γιά τήν ἐλευθερία λειτουργεῖ δυναμικά. Ὁργανώνει μέτωπο. Χρησιμοποιεῖ τό ὄπλο τοῦ δημοσιογραφικοῦ καλάμου καί τή φωτιά τῆς ὑπερاناπτυγμένης σύγχρονης πολεμικῆς μηχανῆς. Τό φαρμακερό βέλος τοῦ λόγου καί τά ἐργαλεῖα τῆς καταστροφῆς, πού παράγουν οἱ βιομηχανίες τοῦ θανάτου. Μέ τήν ἐπαγγελία, πώς θά καταλύσει τήν τυραννία. Τό καθεστώς τῆς ὑποτέλειας καί τῆς ἐκμετάλλευσης. Καί θά θεμελιώσει τήν κοινωνία τῆς ἀπόλυτης ἀτομικῆς ἐλευθερίας.

Ὡστόσο, μόλις ἐμφανιστοῦν κάποιοι παράγοντες ἢ κάποια ὁμάδα, πού, υἱοθετώντας τά ἐρεθιστικά συνθήματα τῆς ἐλευθερίας, ἀποτολμήσουν νά ἐκφράσουν δημόσια καί μέ παρρησία τή θρησκευτική του πεποίθηση, οἱ ἀμύντορες τῶν ἐλευθεριῶν γίνονται, αὐτόματα, καταλυτές τους. Πυροδοτοῦν τά ταχύκαυστα φτιλίλια τους. Καί ἀνάβουν φωτιές, γιά νά κατακάψουν τό ὑποτιθέμενο ἀντίπαλο στρατόπεδο. Στό ἱστορικό γήπεδο τῶν ἐλευθεριῶν, οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας, δέν ἔχουν τό δικαίωμα(!) οὔτε νά φανερώσουν τήν πνευματική τους ταυτότητα. Δέν τοῦς ἐπιτρέπεται νά ἐκφράσουν τήν ἀφοσίωσή τους στό λατρευτό Πρόσωπο. Μήτε νά μιλήσουν γιά τήν πληρότητα τῆς χαρᾶς, πού ἄντλησαν μέσα στή λυτρωτική ἀτμόσφαιρα τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Οἱ ἄθεοι ἔχουν τό δικαίωμα νά μιλοῦν ἐλεύθερα. Νά ξερνοῦν ἀκόμα καί βλαστήμιες. Καί νά τίς ἐκτοξεύουν στό πρόσωπο τοῦ σαρκωμένου Λόγου τοῦ Θεοῦ. Νά βρίζουν. Νά σαρκάζουν, Νά ἀπειλοῦν. Νά σπρώχνουν βίαια στό περιθώριο. Οἱ ἄνθρωποι, πού πιστεύουν στό Θεό δέν ἔχουν τό δικαίωμα νά ἀρθρώσουν λόγο. Μήτε νά δημοσιοποιήσουν τήν πίστη τους. Μήτε νά ἀντιδράσουν ἐνάντια στή δυσφήμιση καί στή βλαστήμια. Πρέπει νά περπατοῦν σκυφτά, μέ τό στόμα σφραγισμένο. Γιατί ὁ λόγος τους θεωρεῖται ὕβρις στήν πρόοδο καί ἀνακοπή στόν ἐκσυγχρονισμό.

Ηστάση αὐτή τῆς ἀθεΐας φανερώνει διχασμένες προσωπικότητες. Ἀνθρώπους, πού δηλώνουν παθιασμένα πώς μάχονται γιά κάποιο ἰδανικό. Καί παθιασμένα τό καταλύουν. Ὑπόσχονται ἐλευθερία. Καί, στήν πράξη, ἀσκοῦν βία. Καί βία χοντροκομένη. Πολεμοῦν, μέ πρόθεση νά ἐκτοπίσουν τελικά ἀπό τό στίβο τῶν κοινωνικῶν ἀγώνων, ὅλους ἐκείνους, πού διαθέτουν τό θάρρος νά ὁμολογήσουν τήν ἐνσωμάτωσή τους στήν Ἐκκλησία Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι, οἱ ἐπαγγελίες τους ἀποκαλύπτονται ἀδικαίωτες. Σκέτη προπαγάνδα. Ἐπικάλυμμα πονηρῶν σχεδίων. Καμουφλάζ τῆς μανίας ἐξόντωσης, πού διακατέχει τίς ψυχές τους. Εἶναι ἄθεοι καί μάχονται γιά τήν ἀθεΐα τους. Καί ὄχι γιά τίς ἀτομικές ἐλευθερίες. Οἱ μυστικές ἀγωνίες τῶν ψυχῶν τους καί οἱ σκοτεινές ἐπιδιώξεις τους ἀναδύονται σταδιακά στό φῶς. Καί προδίδουν τά κρυφά κίνητρα τῶν ἀγώνων τους.

Σέ στάση μάχης

Τό πιστεύετε; 'Ο 'Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος αυτή τη στιγμή βρίσκεται σέ στάση μάχης. Μέ την άγωνία στο στηθος. Μέ την πολεμική ιαχή στά χείλη. Καί μέ τό δάχτυλο στή σκανδάλη. 'Αντίπαλοί του, σέ πρώτο πλάνο, τά Μέσα τής Μαζικής 'Ενημερώσεως. Σέ δεύτερο, οί συνεπίσκοποί του, πού κάθονται γύρω στο ίδιο τραπέζι καί μοιράζονται ή υποτίθεται πώς μοιράζονται τούς σύγχρονους προβληματισμούς καί τήν ευθύνη γιά τή διακυβέρνηση τοῦ σκάφους τής 'Εκκλησίας. Καί σέ τρίτο πλάνο ὅλοι ἐκείνοι, ('Επίσκοποι, πρεσβύτεροι, λαϊκοί), πού δέν προσκυνοῦν μέ πηγαία ἐκχυση αἰσθημάτων ὑπακοῆς καί δουλικῆς ὑποταγῆς τή χρυσή εἰκόνα τῆς ἀρχιεπισκοπικῆς ὑπεροφίας, ἀλλά τολμοῦν νά σχηματοποιήσουν σέ λόγο ἀντιρρητικό τήν ἔμπονη ἀντίδραση τῆς 'Ορθόδοξης συνειδήσεώς τους.

'Ο 'Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος, ὄχι ἀπό τήν πρώτη μέρα, ἀλλά ἀπό τό πρώτο λεπτό τῆς προσπελάσεώς του στόν ἐπίζηλο θρόνο, ἀγκάλιασε, μέ ἔρωτα παθιασμένο, τά Μέσα τῆς Μαζικῆς 'Ενημερώσεως. Τήν τηλεοπτική κάμερα καί τό μικρόφωνο. Προσπάθησε νά τά ἰδιοποιηθεῖ καί νά τά χρησιμοποιοῦσε, ὅσο κανένας ἄλλος δημόσιος ἄνδρας ἀπό τήν ἐποχή, πού ἐμφανί-

στηκαν στόν κοινωνικό ὀρίζοντα οἱ ἐφημερίδες, τά ραδιόφωνα καί οἱ τηλεοράσεις. Δέν προλάβαιναν οἱ 'Ελληνες νά πατήσουν τό κουμπί τῆς τηλεοπτικῆς συσκευῆς τους καί ἔβλεπαν νά προβάλλει μπροστά τους ὁ Χριστόδουλος. Μέ τό παγιωμένο καί παγωμένο χαμόγελο. Καί μέ τά ἄξεσουάρ τοῦ ἄμετρου πλούτου πάνω του ἢ πλάι του. Δέν τολμοῦσαν νά ἐνεργοποιήσουν τό ραδιόφωνο καί ὑποχρεώονταν νά ἀκούσουν Χριστόδουλο. Πότε γλυκομίλητο καί πότε «νεφεληγερέτη». Δέν ὑπῆρχε περίπτωση νά φυλλομετρήσουν ἐφημερίδα, χωρίς νά πέσει ἡ ματιά τους σέ φωτογραφικό ρεπορτάζ, πού κάλυπτε τίς κινήσεις τοῦ Χριστοδούλου ἤ σέ γελοιογραφικό σκίτσο, πού ἔδινε τή φαιδρή ὄψη τῶν κινήσεών του καί τῶν πρωτοβουλιῶν του. 'Ολα ἔδειχναν, ὅτι ὁ νέος 'Αρχιεπίσκοπος κοιμᾶται μέ τό μικρόφωνο στό προσκέφαλο καί ἀφυπνίζεται μέ τήν κάμερα στημένη ἀπέναντί του.

Καί πρέπει νά ὁμολογηθεῖ καί νά υπογραμμιστεῖ, ὅτι ἡ πυκνότητα τῶν ἐμφανίσεων τοῦ νέου 'Αρχιεπισκόπου στή σκηνή τῆς δημοσιότητας δέν ὀφειλόταν στό ἐνδιαφέρον τῶν δημοσιογράφων νά καταγράψουν κάθε σημαντική(!) παρέμβασή του στόν ἀναβρασμό τῆς ἐποχῆς. 'Ηταν παρεπόμενο τῆς δικῆς του ἐθελοντικῆς στρα-

τεύσεως στην πάλη της προβολής και της άγωνίας του να καταλάβει διακριτή και διακεκριμένη θέση στο βάθρο της δημοτικότητας. Ή έδελούσια και έναγώνια στράτευσή του και ή σκόπιμη αυτοπροώθησή του στίς φωτεινές όθόνες και στά πεδία βολής τών ραδιοφωνικών μηνυμάτων ήταν όλοφάνερη και αυταπόδεικτη. Ή δίψα του για εμφάνιση και για λόγο, άποτελούσε προδωμένο μυστικό. Ή χαρά του για την έπιτυχία ύψηλου δείκτη δημοτικότητας διακρινόταν, ζωγραφισμένη στο πρόσωπό του. Και όχι μόνο ζωγραφισμένη, αλλά και ένισχυμένη μέ τις πυκνές αναφορές του στα γκάλοπς και μέ τις φτηνές δηλώσεις, πού πρόδιδαν και αποκάλυπταν την έπαρση και τόν αυτοθαυμασμό.

Ή Χριστόδουλος είναι ή πρώτη και μοναδική περίπτωση εκκλησιαστικού ήγέτη, πού λειτούργησε μέ έντελώς κοσμικές προδιαγραφές και καυχήθηκε, ότι ή δημοτικότητά του άνέβηκε έντυπωσιακά και προσπέρασε πολλές φυσιογνωμίες της πολιτικής, του πάλκου ή της θεατρικής σκηνής.

Και, ξαφνικά, εκείνο, πού άποτελούσε έπιτυχία του και καύχημά του, μεταποιήθηκε άπότομα σέ πόμα πικρίας και σέ άφορμή διαμαρτυρίας. Ή Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος, ό σκυταλοδρόμος της δημοτικότητας, στράφηκε μέ συνοφρυωμένο πρόσωπο και μέ λόγο πικρόχολο και κατηγόρησε τά Μέσα Μαζικής Ένημερώσεως, ότι τόν άδικοϋν ή και τόν πολεμοϋν. "Ότι τόν κυνηγοϋν (χωρίς αυτός να τό θέλει!!!) και θηρεϋουν άποσπασματικό λόγο ή συγκυριακή πράξη, για να τά

φωτίσουν παραμορφωτικά και να τόν μειώσουν στη συνείδηση του εκκλησιαστικού πληρώματος. "Ότι ραδιόφωνα και τηλεοράσεις δέν μεταφέρουν στο λαό αυτούσιο και άνόθευτο τό μήνυμα της ύψηλης(!) διδαχής του. "Ότι ακρωτηριάζουν τό κήρυγμά του και εμφανίζουν μόνο τά άνέκδοτα, πού τά επιλέγει για να προσπελάσει στίς καρδιές τών ακροατών του. "Ότι τόν φωτογραφίζουν μόνο στίς στιγμές της έξαψεως και της κραυγής και δέν άποτυπώνουν τη γαλήνη του προσώπου του, πού κυριαρχεί στο μακρό διάστημα τών δημόσιων εμφανίσεών του. Και κατέληξε στη δήλωση, πώς, από δώ και πέρα, δέ θά ξαναεπιτρέψει την εμφάνιση τών δημοσιογράφων και τών κάμεραμεν στο χώρο της εϋθύνης του. Στην Αρχιεπισκοπή και στην Ήερά Σύνοδο.

Γι' αυτή την τελευταία του δήλωση, ό όποιοσδήποτε δικαιούται να έχει άμφιβολία. Ή Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος κατασπαταλάει έκατομμύρια όλόκληρα στη ρουλέτα τών δημοσίων σχέσεων. Χρήμα ζεστό και ιερό, πού προέρχεται από την εϋλαβική διάθεση και προσφορά τών μελών της Έκκλησίας. Οί προϋπολογισμοί τών δαπανών, πού συντάχτηκαν και στην Ήερά Σύνοδο και στην Αρχιεπισκοπή Αθηνών, προβλέπουν ειδικά κονδύλια, για τις δημόσιες σχέσεις. Και οί δημόσιες σχέσεις δέν γίνονται σέ άλλα εργαστήρια, αλλά εκεί, πού δουλεύει ή κάμερα, τό μικρόφωνο και τό δημοσιογραφικό πιεστήριο. Αν δέ θέλει τούς δημοσιογράφους, θά πρέπει να κόψει όλα τά προγράμματα προβολής του έργου του και του λόγου του. Και να διοχετεύσει τά μυθώδη ποσά σέ δημι-

ουργικούς τομείς της Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἀλλά, κάτι τέτοιο δέν τό μπορεῖ. Γιατί εἶναι ἄνθρωπος τῆς κάμερας καί τοῦ μικροφώνου. Τῶν ἐμφανίσεων καί τῶν δημοσκοπήσεων. Χειρίζεται μέ ἐπιδεξιότητα τό κατζίο, ὅπως ἔγραψε σέ ἐγκύκλιό του πρὸς τοὺς ἱερεῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἀλλά χειρίζεται μέ μεγαλύτερη ἐπιδεξιότητα καί σέ ρυθμό μόνιμης, καθημερινῆς ἐνασχολήσεως, τὰ ἐξαρτήματα τῆς ἡλεκτρονικῆς πληροφορορήσεως. Ἄν ἀποφασίσει νά τὰ στερηθεῖ, γιά νά διακόψει τήν ἐπικοινωνία του καί τίς δοσοληψίες του μέ τοὺς δημοσιογράφους, θά νοιώσει αἰχμάλωτος τοῦ δαίμονα τῆς ἀπραξίας καί θά πέσει στό βάραθρο τῆς μελαγχολίας.

Μιά δεύτερη, διαπιστωτική, σημείωση. Ὁ κ. Χριστόδουλος παραπονεῖται, πῶς οἱ δημοσιογράφοι, πού τόν πλησιάζουν καί ἀπαθανατίζουν τήν ψαλίδα καί τό περιεχόμενο τῶν ἐπικοινωνιῶν του, μεταφέρουν στοὺς ἀποδέκτες τῶν πληροφοριῶν τὰ ἀνέκδοτα, πού ἀφηγεῖται περιστασιακά καί αὐθόρμητα. Ἀλλά, πρὸς τί αὐτό τό παράπονο; Ἀνέκδοτα δέ βγάζει πάντοτε ἀπό τό θησαυροφυλάκιό του; Μὲ ἀνέκδοτα δέν προσπαθεῖ νά ἐμπνεύσει μικροὺς καί μεγάλους; Ἀκόμα καί στό ἑορταστικό γεῦμα, πού παρέθεσε ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κατὰ τήν ἐπίσημη μέρα τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ κ. Χριστόδουλος μέ ἀνέκδοτο δέν ἀντιπρόσφερε στόν ὑψηλό οἰκοδεσπότη; Μεγάλη ἦταν ἡ γιορτή. Κορυφαία τῆς Ὁρθόδοξης οἰκουμένης. Καί ἐπίσημα ὅλα τὰ πρόσωπα, πού κλήθηκαν νά συγγευματίσουν. Καί ὁ

προκαθήμενος δέν περιορίστηκε στήν εἰσφορά σοβαρῆς, θεολογικῆς ἀναλύσεως τοῦ νοήματος τῆς πανηγύρεως. Ἀλλά πρόσφερε τό ἄρτυμα-ὅπως τό πίστευε-πού διατηροῦσε στό ἀνεκδοτολογικό του θυλάκιο. Καί ὄχι μόνον τότε. Καί σέ ἄλλη περίπτωση, ἀντιμετωπίζοντας, μέ παράπονο, τήν προτίμηση τῶν δημοσιογράφων νά γυροφέρνουν στό βάλτο τῶν ἀνεκδότων του, προσπάθησε νά θεμελιώσει τή μεθοδολογία του στίς προτιμήσεις τῶν ἀνήλικων ἀκροατῶν του, πού συχνά τόν κυκλώνουν καί «ἐν χορῶ» φωνάζουν: «ἄ-νέ-κδο-το, ἄ-νέ-κδο-το».

Ἀφοῦ λοιπόν καί σέ μικροὺς καί σέ μεγάλους καί σέ ἀνεπίσημους χώρους καί σέ ἐπίσημες αἰθουσες χρησιμοποιεῖ, ὡς πρόσφορο μέσο ἐπικοινωνίας, τό ἀνέκδοτο, γιατί παραπονεῖται, ὅτι τόν χαρακτηρίζουν ἀνεκδοτολόγο; Δέν εἶναι ἀνεκδοτολόγος; Καί ἀφοῦ εἶναι, γιατί στιγματίζει τοὺς ἀνεύθυνους δημοσιογράφους καί τοὺς φωτορεπόρτερς, πού μεταφέρουν τὰ ἀνέκδοτά του, κατὰ τό πλεῖστον πεζά καί χαζά, στοὺς τηλεθεατές καί στοὺς ἀκροατές τῶν ραδιοφωνικῶν δελτίων ἐνημερώσεως;

Ἄν διακόψει τήν ἀνεκδοτολογία καί ἀποφασίσει νά ἀπευθυνθεῖ στό λαό μέ σοβαρό, θεολογικό λόγο, οἱ δημοσιογράφοι θά συλλάβουν τὰ σοβαρά του μηνύματα καί θά τὰ διαβιβάσουν στό ἐκκλησιαστικό πλήρωμα. Ἄν συνεχίσει τὰ ἀνέκδοτα, θά ἀποθεῖ μόνιμος τροφοδότης τῶν σατιρικῶν ἐκπομπῶν καί τῆς δημοσιογραφικῆς γελοιογραφίας. Καί θά παγιοποιήσῃ τήν κρίση, πού κυκλοφορεῖ αὐτῇ τῇ στιγμῇ ἀπὸ στόμα σέ στόμα, ὅτι εἶναι «γραφικός».

Ἡ ἀντιμαχία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου δέν ἐπληξε μόνο τούς δημοσιογράφους. Διοχετεύτηκε καί στό χῶρο, πού ὁ ἴδιος διαφεντεύει καί καταδυναστεύει. Στήν Ἱερά Σύνοδο. Κατατέθηκε, συνοδευμένη μέ τήν προσωπική του πικρία, ἀλλά καί μέ συγκεκριμένη, δυναστική ἀπειλή, στήν τράπεζα τῶν Συνοδικῶν διασκέψεων.

Κατά τή συνεδρίαση τῆς 4ης Ἀπριλίου, ὁ κ. Χριστόδουλος στράφηκε στούς Συνοδικούς συνιεράρχες του καί ἐκτόξευσε ἐναντίον τούς τή μομφή, ὅτι αὐτοί τροφοδοτοῦν τούς δημοσιογράφους μέ πληροφορίες σκανδαλιστικές. «Ὅτι γνωστοποιοῦν τό ἀπόρρητο ὑλικό τῶν Συνοδικῶν συζητήσεων. Καί, μάλιστα, παραλλαγμένο καί ἀλλοιωμένο. Καί γίνονται ἀφορμή νά διασύρεται δημόσια ἡ Σύνοδος καί ὁ προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. *«Κάποιοι διαρρέουν τά ὅσα λέμε»*, εἶπε.

Καί πρόσθεσε: *«Φοβᾶμαι νά μιλήσω καί σήμερα γιατί θά τά διαβάσω αὔριο στίς ἐφημερίδες καί θά τά ἀκούσω στήν τηλεόραση...»*.

Ἡ μομφή αὕτη εἶναι καταλυτική. Μεταβιβάζει στούς ὤμους τῶν Συνοδικῶν Ἀρχιερέων ἀκέραιη τήν εὐθύνη τοῦ διασυρμοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡγεσίας, πού, γιά ὅσους γνωρίζουν τά ἐκκλησιαστικά δρώμενα, βαρύνει ἀποκλειστικά καί μόνο τόν Ἀρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο.

Ποιά εἶναι τά ἐρεθίσματα, πού ἐκπορεύονται καθημερινά ἀπό τόν ἐκκλησιαστικό μηχανισμό καί διεγείρουν τό δημοσιογραφικό κουτσομπολιό; Δέν εἶναι οἱ παράξενες καί ἀνεπίκαιρες ἐκρήξεις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, πού διακρίνουν τό ἥρεμο λατρευτικό κλίμα,

προκαλοῦν διέγερση παθῶν στό ἐπώνυμο καί ἀνώνυμο πλῆθος καί προκαλοῦν ἀναταράξεις στό κοινωνικό σῶμα; Δέν εἶναι τά ἀνέκδοτα καί τά ἀνεκδοτάκια, πού ὑποβαθμίζουν τό ἀρχιεπισκοπικό κύρος καί χαράσσουν τό ἱματζ τοῦ γελοτοποιοῦ, ἐκεῖ, πού θά ἔπρεπε νά δεσπόζει καί νά ἐπιβάλλεται *«ὁ τύπος Ἰησοῦ Χριστοῦ»*, ἡ προσωποποίηση τῆς σεμνότητος καί τῆς ἱεροπρέπειας; Δέν εἶναι ἡ χλιδή, πού ἔχει σωρευτεῖ στό ἀρχιεπισκοπικό ἀξίωμα καί ἔχει δημιουργήσει ἀνυπόφορη πρόκληση στή σύγχρονη ἐλληνική κοινωνία; Δέν εἶναι οἱ φήμες, πού σπέρνουν στό διάβα τους οἱ στενοί συνεργάτες τοῦ σημερινοῦ προκαθήμενου καί πού ἀναστατώνουν τίς συνειδήσεις τοῦ πιστοῦ λαοῦ καί τρέφουν τήν ἀνίερη πολεμική τοῦ ἀδελστικοῦ περίγυρου; Ἀφοῦ λοιπόν οἱ ἀφορμές (οἱ πολλές καί σκανδαλιστικές ἢ γαργαλιστικές) ἐκπορεύονται ἀπό τήν πρώτη καθέδρα, ἀπό τά ἐνδιαίτηματα καί ἀπό τό πρόσωπο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου, ποιά σκοπιμότητα ἐξυπηρέτησε ἡ ἐπίθεση ἐναντίον τῶν Συνοδικῶν Ἱεραρχῶν καί ἡ μεταβίβαση τοῦ πακέτου τῆς εὐθύνης στήν ἐλαστικότητα τῆς ἐχεμύθειας, πού ἐνδεχόμενα τούς χαρακτηρίζει; Καί ποιό νόημα ἔχει ἡ ἀπειλή, ὅτι θά πάψει νά πληροφορεῖ τούς Συνοδικούς Συνέδρους γιά τά καθημερινά συμβάντα καί γιά τά δρώμενα στήν αὐλή τῆς Ἐκκλησίας;

Ἡ τελευταία αὕτη ἀπειλή εἶναι περισσότερο ἀπό ὑποπτη. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος δήλωσε ἐνώπιον τῶν δώδεκα μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅτι φοβᾶται νά τούς ἐνημερώσει,

γιατί υπολογίζει στο ένδεχομένο να περάσουν οι πληροφορίες του και τα στοιχεία της ενημερώσεώς του την άλλη μέρα στον Τύπο και στην τηλεόραση; Άλλά, γιατί τό φοβάται αυτό; Άποτελεί έγκλημα, νά περάσουν οι πληροφορίες στα Μέσα Μαζικής ενημερώσεως και νά ενημερωθεί τό πλήρωμα της Έκκλησίας γιά τίς δυσχέρειες, πού αντιμετώπιζει ή έκκλησιαστική διοίκηση κατά τή διαχείριση της ευθύνης της ή νά μάθει ό λαός αυτά, πού συζητούνται στα *interna* και πού αποτελούν καταστάσεις ή προβληματισμούς μέ θετικές ή καταλυτικές επιπτώσεις στή ζωή και στήν πορεία της ιερής παρεμβολής; Μήπως άραγε αυτά, πού καταθέτει, ως πληροφορίες, ό Άρχιεπίσκοπος στό υπεύθυνο διοικητικό σώμα, είναι χαμηλότερης στάθμης από τά ανεκδοτάκια, πού αρδιάζει στίς ποικίλες επικοινωνίες του και θά έρεθίσουν άκόμη περισσότερο τούς δημοσιογραφικούς καλάμους; Ή μήπως, ή δημοσιοποίηση των καυτών προβλημάτων, των σκανδαλιστικών αποκαλύψεων ή του άργκό γλωσσάριου, πού γυροφέρνουν τή συνοδική Τράπεζα, μπορεί νά απομυθοποιήσει τό άρχιεπισκοπικό είδωλο; Νά τό παραδώσει στή δημόσια κριτική; Και νά τό απογυμνώσει από τή λαμπρά πορφύρα της πλασματικής δημοτικότητας;

Ό φόβος του Άρχιεπισκόπου προκαλεί άλυσιδωτές επιφυλάξεις. Έρωτηματικά και αντιδράσεις. Άλλά και ή χτυπητή δήλωσή του, ότι διστάζει νά μιλήσει και νά ενημερώσει τή Σύνοδο γι' αυτά, πού συμβαίνουν, προδίδει και τή διάθεση του σφετερισμού της άρμοδιότητας των μελών της Συνόδου.

Ό Άρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος δέν εξέφρασε τό δισταγμό του σέ όποιοδήποτε άλλο κλιμάκιο. Σέ μεμονωμένα άτομα ή σέ ομάδα, πού δέν έχει πρόσβαση στό Συνοδικό Μέγαρο και άρμοδιότητα στή διαχείριση των έκκλησιαστικών προβλημάτων. Αυτά, πού είπε, τά είπε στους Συνοδικούς. Σ' αυτούς, πού συγκροτούν τή Σύνοδο. Στό σώμα, πού διοικεί και προσδιορίζει τό άζιμούδιο του έκκλησιαστικού σκάφους. Πού δέχεται όλους τούς κραδαμούς και άποφασίζει μέ υπευθυνότητα. Ή άρνηση του Άρχιεπισκόπου νά τούς ενημερώσει και νά ζητήσει τήν άρχιερατική γνώμη τους, ίσοδυναμεί μέ άποκλεισμό. Ό κ. Χριστόδουλος κλέβει από τή Σύνοδο τή διοικητική άρμοδιότητα και τή σφετερίζεται. Στερεί τήν πληροφόρηση και τό λόγο από τούς Συνοδικούς. Και άποφασίζει μόνος του γιά όλα τά θέματα.

Αυτή ή άνήκουστη συμπεριφορά του ίσως νά αποβλέπει στήν άνάδειξη του σέ υπερεξουσία. Σέ δικτάτορα της Έκκλησίας. Σέ μονάρχη άνατολικού τύπου.

Μιά τέτοια εξέλιξη έναρμονίζεται μέ τό αυταρχικό του στύλ. Μέ τήν τάση του γιά υπερύψωση του προσώπου του και γιά καθυπόταξη των όγδόντα Μητροπολιτών της Έκκλησίας της Ελλάδος. Άλλά δέν έναρμονίζεται καθόλου μέ τή δισχιλιετή ιστορία της Όρθόδοξης Έκκλησίας μας. Είναι σχήμα καθάρá Παπικό. Και δέν έχει καμιά σχέση μέ τήν παράδοση της Όρθοδοξίας μας. Μέ τήν ίσοτιμία των Έπισκόπων, πού παρακάθονται στή Σύνοδο και επιμερίζονται τίς ευθύνες γιά τήν πορεία της Έκκλησίας.

Ή τακτική του άρχιεπισκόπου Χρι-

ΔΥΟ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΔΥΟ ΣΤΑΘΜΑ

Εντελῶς καλόπιστα καί χωρίς ἐπικριτική διάθεση θά παραθέσουμε δύο περιστατικά, πού ἐκτυλίχθηκαν καί τά δύο, σχετικά πρόσφατα, στόν ἐκκλησιαστικό χῶρο καί παράλληλα θά ἀναφερθοῦμε καί στήν ἀντιμετώπιση, πού εἶχαν ἀπό τή διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ: Σάλος ξέσπασε πρίν ἀπό λίγο καιρό σέ ἐπαρχιακή Μητρόπολη. Ἐπώνυμοι δημοσιογράφοι αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας κατηγόρησαν τόν ἐπιχώριο Μητροπολίτη εὐθέως καί εὐθαρσῶς γιά ὀρισμένες ἰδιαιτερότητες καί γιά ἀπαράδεκτες ἐνέργειες καί συμπεριφορές στή διοίκηση τῆς Μητροπόλεως. Ὁ θόρυβος μέγας. Ἀποτέλεσε ἀνάγνωσμα στίς ἐφημερίδες καί προκλητικό θέαμα στά τηλεοπτικά δίκτυα. Ὁ Μητροπολίτης ἐθίγη καί ἐμήνυσε τοὺς δημοσιογράφους στήν ποινική δικαιοσύνη. Μεταξύ τῶν πολλῶν κατηγοριῶν, πού τοὺς ἀπέδωσε, (οἱ ἐφημερίδες τίς φέρνουν σέ 38!) ἦταν καί ἐκείνη τῆς συκοφαντικῆς δυσφημῆσεως. Καί τέτοιο ἀδίκημα, ὅπως οἱ

νομικοὶ γνωρίζουν, στοιχειοθετεῖται κατὰ τόν ποινικό νόμο, ὅταν ἓνας διαδίδει ἐν γνώσει του **ΑΝΑΛΗΘΗ ΓΕΓΟΝΟΤΑ** σέ βάρος κάποιου ἄλλου. Ἡ δίκη ἦταν πολύκροτη. Κράτησε ἐπὶ ἡμέρες. Ἀλλά ἡ κατάληξη ἦταν ὀδυνηρή γιά τό Δεσπότη. Οἱ δημοσιογράφοι ἀθώωθηκαν ὁμόφωνα ἀπό τό ποινικό δικαστήριό γιά ὅλες τίς κατηγορίες, πού τοὺς ἀπέδωσε ὁ Μητροπολίτης. Καί μάλιστα ἡ ἀθωωτική αὐτή ἀπόφαση ἐκδόθηκε ὕστερα καί ἀπό ἀπαλλακτική πρόταση τοῦ Εἰσαγγελέα τῆς ἔδρας. Ποιά ὅμως ἦταν ἡ συνέχεια; Θά περίμενε κανεῖς ἡ ἐκκλησιαστική διοίκηση νά ἐπιληφθεῖ ἀμέσως τοῦ θέματος. Νά κινηθεῖ ἡ ἐκκλησιαστική διαδικασία καί νά διαταχθοῦν ἀνακρίσεις, γιά νά διαπιστωθεῖ, μετά τήν πανηγυρική αὐτή ἀθώωση τῶν δημοσιογράφων γιά ὅλες τίς κατηγορίες, πού ἐπὶ τέλους εὐρίσκεται ἡ ἀλήθεια. Ὅμως, αὐτό δέν ἔγινε. Τουναντίον μάλιστα, τό ἀνώτατο διοικητικό ὄργανο τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Διοίκηση Ἱερᾶ Σύνοδος, ἔσπευσε καί σέ κάποια ἐπίσημη συνεδρία ἐξέδωσε ἀπόφαση (μειοψηφῆσαντος ἑνός Μητροπολίτη), μέ τήν ὁποία ἐκδήλωνε τήν «**ΗΘΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ**» τῆς στόν ταλαιπωρηθέντα Ἐπίσκοπο. Καί κάτι ἀκόμη. Ἡ ἀπόφαση αὐτή τῆς Συνόδου ἐλήφθη μέ τήν πρωτοβουλία καί μετά ἀπό πρόταση τοῦ ἴδιου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου κ^ο Χριστοδούλου.

στοδούλου δέν εἶναι ἀπλῶς παρέκκλιση ἀπό τήν παράδοση τῶν εἴκοσι αἰώνων. Εἶναι ἐκκοσμίκευση, αὐταρχισμός, κοσμική τυραννία μέ μανδύα ἐκκλησιαστικοῦ λειτουργήματος.

**Ο ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ
ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ**

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ: Τόν 'Ιούλιο του '96 έκοιμήθη ό μακαριστός Μητροπολίτης Λαρίσης Θεολόγος. Ό νεώτερος αυτός άγιος του αιώνα μας, ό όποιος τόσο πολλά υπέφερε από τή διοικοῦσα Έκκλησία, αλλά και τόσο πολύ αγαπήθηκε και τιμήθηκε από τό ποίμνιό του. Κατά τήν έξόδιο ακολουθία του Γέροντα παρέστη και ό υπέργηνος σεβαστός Μητροπολίτης Σιδηροκάστρου κ^{ος} 'Ιωάννης, ή μεγάλη αυτή πνευματική προσωπικότητα, πού κοσμεϊ τήν Έλλαδική Έκκλησία, ό όποιος παρά τό βάρος των πολλών έτών του, έσυρε τά βήματά του, για να καταθέσει και αυτός στη σεπτή σωρό του κοιμηθέντος άδελφού του και συνεπισκόπου του τό δάκρυ τής αγάπης του. Καί ιδού ή τραγική συνέχεια. Άμέσως, τίς επόμενες κιόλας ήμέρες, κινήθηκαν οι διαδικασίες από τή Σύνοδο και ό γηραιός Μητροπολίτης Σιδηροκάστρου σύρθηκε επί μακρόν σε ανακρίσεις και άπολογίες, μέ βαρύ κατηγορητήριο για τό «έγκλημα»(!) πού διέπραξε να συμπροσευχηθεί στη Λάρισα, κατά τήν έξόδιο ακολουθία του μακαριστού Θεολόγου, μέ τούς «άκοινωνήτους» Έπισκόπους κ. κ. Κωνσταντίνο και Νικόδημο

και χωρίς τήν άδεια του «έπιχώριου» Μητροπολίτη. Καί να σκεφθεί κανείς, άφενός ότι τήν περιβόητη «'Ακοινωνησία» ό 'Ιδιος ό 'Αρχιεπίσκοπος κ^{ος} Χριστόδουλος, αλλά και άλλοι 'Αρχιερείς, τήν είχαν χαρακτηρίσει κατά τό παρελθόν άντικανονική και άνυπόστατη, άφετέρου ότι ό «έπιχώριος» Μητροπολίτης, φοβούμενος τήν κατακραυγή του εύσεβοϋς λαρισάικοϋ λαού, εύρίσκετο κάπου στη Σαλαμίνα. 'Απλή και μόνο άνάγνωση του κατηγορητηρίου, στη διατύπωση του όποιου παρατηρούνται σοβαρά κανονικά και νομικά σφάλματα, προκαλεί θλίψη και έντροπή.

Παραθέτουμε τά δύο παραπάνω περιστατικά, όπως αυτά συνέβησαν. Αυτόύσια και άνευ σχολίων. Καί ό κάθε άναγνώστης άς βγάλει μόνος του τά συμπεράσματα. Έμείς τουτο μόνο θά προσθέσουμε. Τά δύο αυτά περιστατικά, πού από μόνα τους όμιλούν τόσο εύγλωττα, αλλά και αυτή ή άντιμετώπισή τους από τή διοικοῦσα Έκκλησία, δέ νομιμοποιούν τήν ήγεςία της να όρθώνει έλεγκτικό λόγο. Τουναντίον τής επιβάλλουν σιωπή και περίσκεψη.

Συν.

Παπα-Γιάννη

‘Ο Χριστόδουλος εἶπε στά παιδιά να εἶναι κρέατα και ὄχι κιμάδες. Τό να πεις τόν ἄλλον κρέας, δέν εἶναι προσβολή; Τόν προσβάλλεις μόνο ἂν τόν πεις κιμά;

Φιλικά

Παπα-Γιώργης

Έκκοσμίκευση καί έπαγγελματισμός

Στήν «Αλήθεια», τή νέα μηνιαία έφημερίδα τής Έκκλησίας, δημοσιεύτηκε στις 9-3-2000 συνέντευξη του 'Αρχιεπισκόπου κ. Χριστόδουλου. Σέ σχετικό έρώτημα για τήν έκκοσμίκευση στήν Έκκλησία ό Μακαριώτατος έδωσε τήν έξης άπάντηση, όπως τήν μετέφερε ό «Ελεύθερος Τύπος»(10-3-2000): «ή φροντίδα τής Έκκλησίας για τό ποιμνιό της σέ όλους τούς τομείς τής ζωής του δέν είναι έκκοσμίκευση, είναι ενδιαφέρον... Τό ενδιαφέρον μας για τόν πιστό λαό δέν έχει νά κάνει μέ τήν κατά κόσμο έξουσία. Έμεις μιλάμε για πνευματική διακονία καί τή φροντίδα για τίς υλικές ανάγκες του ποιμνίου μας τή βλέπουμε ως υποβοηθητική στή σωτηρία του καί ξεκινά από τά έσωτερικά μας βιώματα για τήν έμπρακτη καί δι' έργων αγάπη, πού πρέπει νά έχουμε για τό συνάνθρωπό μας».

Τά όσα είπε ό 'Αρχιεπίσκοπος είναι σωστά, όμως, άσχετα πρός τό θέμα. Κανείς σοβαρός σχολιαστής τών έκκλησιαστικών πραγμάτων δέν ισχυρίζεται ότι ή φροντίδα τής Έκκλησίας για τό λαό στις πνευματικές καί υλικές του ανάγκες, μέ τήν όρθή μάλιστα ιεράρχηση, πού σημειώνεται στή συνέντευξη, συνιστά έκκοσμίκευση. Μιά έκκοσμιευμένη Έκκλησία είναι Έκκλησία άλλοιωμένη στό φρόνημα καί τή δομή της. Όχι ή Έκκλησία, πού ίδρυσε ό Χρι-

στός. Είναι μία πολιτισμική παράμετρος του κόσμου, πού συντονίζεται στους ρυθμούς τής ρευστότητάς του. Ένας όργανισμός μέ θρησκευτικό προσανατολισμό, πού φρονεί κατά τό φρόνημα του κόσμου. Πού οργανώνεται καί πολιτεύεται όπως οί κοσμικοί θεσμοί καί υίοθετεί πρακτικές τών κομμάτων καί του επιχειρηματικού κόσμου. Δέν είναι ή άρνησίκοσμη ζύμη τών 'Αποστόλων καί τών Μαρτύρων. Ό κρυφός πυρήνας τής αντίστασews στή φθορά του κόσμου. Ό μυστικός κήρυκας μιās καινής ζωής, ενός άλλου κόσμου. Η έκκοσμιευμένη Έκκλησία προσφέρει ρηχές θρησκευτικές συγκινήσεις στις μάζες καί τίς κρατά σέ καταστολή. Ξεσηκώνει κύματα ένθουςιασμού καί προκαλεί ρίγη πρόσκαιρου θρησκευτικού δέους στά πλήθη μέ πομπώδεις τελετουργίες. Έχει, όμως, άλλοιώσει τό μήνυμα, πού προσφέρει, σέ μία προσπάθεια νά γίνει άρεστή, νά έντυπωσιάσει. Έχει χάσει τή δυναμική τής ακαταίσχυνης έλπίδας. Έχει έκμηδενίσει τήν αξιοπιστία του κηρύγματος για τή σωτηρία, πού αναβλύζει από τόν όνειδισμό του Σταυρού.

Στήν ίδια συνέντευξη ό Μακαριώτατος είπε: «Ό έπαγγελματισμός τών κληρικών είναι έκκοσμίκευση, άρα άπαράδεκτος». Έντόπισε, δηλαδή, τήν έκκοσμίκευση στόν έπαγγελματισμό τών κληρικών. Στό σημείο αυτό άγγιξε τό θέμα, απέφυγε, όμως, νά φτάσει στήν

καρδιά του προβλήματος. Πράγματι, οί 'Επίσκοποι καί οί Πρεσβύτεροι ἔχουν ὡς μόνο λόγο ὑπάρξεως μέσα στήν 'Εκκλησία τήν κατήχηση καί τήν ποιμανση τοῦ λαοῦ. Τή διαχείριση τῆς θείας Χάριτος, τήν ὁποία τοὺς ἔχει ἐμisteυθεῖ τό 'Αγιο Πνεῦμα, τῆς παρακαταθήκης, τήν ὁποία ἔχουν παραλάβει στό ὄνομα τοῦ πληρώματος καί πρὸς χάριν αὐτοῦ. Γι αὐτό λέγονται καί ποιμένες.

Καρπός, ὅμως, καί τεκμήριο ἐκκοσμικεύσεως εἶναι ἡ θεσμοθετημένη ἀλλοίωση τῆς διακονίας τοῦ κλήρου. Ὁ κληρὸς σέ μιὰ ἐκκοσμικευμένη 'Εκκλησία ἔχει συσπειρωθεῖ σέ ἓνα κλειστό κύκλωμα ἀξιωματούχων, πού κρατιέται σέ ἀπόσταση ἀσφαλείας ἀπὸ τό πλήρωμα. 'Ἐχει τή δική του ἐσωτερικὴ λογικὴ, ὅσον ἀφορᾷ στήν ἐπάνδρωσή του. Καί ἡ λογικὴ αὐτὴ ἀπαιτεῖ ὡς κύριο προσόν κάθε ὑποψήφιου πρὸς ἔνταξη ἢ προαγωγή μέσα σ' αὐτό, τήν ἀχαλίνωτη ἐπιθυμία γιὰ κοινωνικὴ ἀνάδειξη καί προβολή ἀντὶ πάσης θυσίας. Ἡ λογικὴ τοῦ καριερισμοῦ. Ὁ ἐπαγγελματισμός, λοιπόν, τῶν κληρικῶν, καί ὅλων ἐκείνων, πού κινοῦνται στὸν ἐκκλησιαστικὸ χῶρο, εἶναι τό κλινικὸ φαινόμενο μιᾶς 'Εκκλησίας, πού ἔχει προσβληθεῖ ἀπὸ τὸν λό τῆς ἐκκοσμικεύσεως. Τό πρόβλημα εἶναι πῶς οἱ ἐπαγγελματίες κληρικοὶ βρῆκαν εὐφορὸ ἔδαφος στὸν ἐκκλησιαστικὸ χῶρο καί ριζοβόλησαν. Γιατί ἐπικράτησαν χωρὶς ἀντίσταση ἀπὸ πουθενά καί πνίγουν τίς ὑγιεῖς δυνάμεις. Καί τίς ἐξωθοῦν ἐκτός τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γίνεσθαι. Ἰερωσύνη-καριέρα, χωρὶς πόνον γιὰ τό συγκεκριμένο ποιμνιο, εἶναι πρᾶγμα ἀδιανόητο στήν Ὁρθόδοξη. Καί, ὅμως, αὐτό τό ἀδιανόητο ἔχει καταντήσῃ θεσμός στίς σύγχρονες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες.

'Υψηλόβαθμοι κληρικοί, κατὰ κανόνα 'Επίσκοποι, ἄνευ ποιμνίου, (ἢ, πού δέν ἀσχολοῦνται μέ τὰ ποιμνιά τους), περιφέρονται στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα ὡς ἀδρά ἀμειβόμενοι τελετουργοὶ πολυτελείας σέ ἐκκλησιαστικὲς τελετές, κατὰ κανόνα γάμους, κηδεῖες καί μνημόσυνα, προσφέροντας τήν ἐπιθυμητὴ ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς κύκλους κοινωνικὴ αἴγλη. Καί αὐτό γίνεται μέ τήν ἄδεια, τήν ἀνοχή ἢ τήν παρότρυνση ἐπιχώριων 'Επισκόπων. Καί ἔχει καί τήν σιωπηρὴ εὐμενὴ ἀνοχή τῶν διοικητικῶν συνοδικῶν ὀργάνων. Ἄλλη κατηγορία ἱερωσύνης μέ ἔντονη ροπή πρὸς τήν ἐκκοσμίκευση εἶναι αὐτὴ τῶν κληρικῶν, κάποτε ταλαντούχων, ἀλλὰ καί φιλοδόξων, πού ἐγκαταλείπουν τὰ ποιμαντικά τους καθήκοντα, ὅταν μάλιστα συμβαίνει νά εἶναι αὐτὰ στήν ἐπαρχία, καί συμφύρονται στὰ συνοδικὰ ἢ τὰ μητροπολιτικά γραφεῖα μεγάλων Μητροπόλεων ὡς διοικητικοὶ ὑπάλληλοι, τροχοὶ στὰ γρανάζια τῆς ἐκκλησιαστικῆς γραφειοκρατείας, καιροφυλακτώντας νά ἀρπάξουν κάποια προαγωγή. Τέλος, κοσμικὴ ἀλλοίωση τῆς 'Εκκλησίας συνιστοῦν οἱ περιπτώσεις 'Επισκόπων μέ βαρύγδουπους τίτλους «πάλαι ποτέ διαλαμψασῶν Μητροπόλεων», ἀλλ' ἄνευ ποιμνίου, πού συγκροτοῦν Συνόδους καί διοικοῦν Ἐκκλησίες. Ἀποκομμένοι ἀπὸ τήν ποιμανση μετατρέπονται σέ στεγνὰ διευθυντικὰ ὄργανα, οἱ δέ Σύνοδοί τους σέ διευθυντήρια ξεκομμένα ἀπὸ τήν ἐμπειρία τοῦ ὑπερώου τῆς Πεντηκοστῆς, πού ἀποτελεῖ τό πρότυπο τῆς συνοδικότητος τῆς Ἐκκλησίας.

Στό δρόμο πρὸς τήν ἐκκοσμίκευση, τὸν ὁποῖο, δυστυχῶς, ἔχουν πάρει τὰ ἐκκλησιαστικά μας πράγματα, βρίσκεται καί ἡ πρόσφατη ἀπόφαση τῆς

«Οἱ ἁδαιεῖς...»

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΥΜΕ ἀπό τήν ἐγκύκλιο, πού ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος ἔστειλε στούς ἱερεῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν στίς 28 Μαρτίου 2000 καί πού περιέχει ὁδηγίες γιά τίς τελετουργίες τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας:

Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας, νά δημιουργήσει τρεῖς νέες θέσεις βοηθῶν Ἐπισκόπων, μέ σκοπό νά τοποθετηθοῦν σέ ἐπιτελικές διοικητικές θέσεις. Συγκεκριμένα στίς θέσεις τοῦ ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τοῦ διευθυντῆ τοῦ Γραφείου τῆς Ἀντιπροσωπείας στήν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωση καί τοῦ διευθυντῆ τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου. Ὁ λόγος τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, κατ' οὐσίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, λέγεται ὅτι εἶναι ἡ ἀνάγκη νά ἀναβαθμιστοῦν οἱ θέσεις αὐτές, λόγω τῆς σοβαρότητας τοῦ ἔργου τους καί τῆς βαρύτητας, πού ἔχουν στήν εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας. Ψιθυροὶ θέλουν τόν σκοπό τῆς ἀποφάσεως πιό σύνθετο. Εἰκάζεται, δηλαδή, ὅτι στόχος εἶναι νά ικανοποιηθοῦν καί φιλοδοξίες ἀρχιμανδριτῶν προσκείμενων πρὸς τό ἀρχιεπισκοπικὸ περιβάλλον. Δημοσιογράφοι, μάλιστα, ἐκ τοῦ κύκλου τῶν φίλων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου προαναγγέλλουν καί ὀνόματα τῶν ἐπικρατέστερων ὑποψηφίων. Ὅπως καί νά ἔχει τό πρᾶγμα, πρόκειται γιά παραχάραξη τῆς Ὁρθόδοξης παραδόσεως. Μόνο στά δι-

«... Ἡ τέχνη τοῦ λόγου εἶναι δύσκολη. Πολλάκις φρίττω ἀκούων ὁμιλητάς κληρικούς στήν ἐκκλησία μὴ ἔχοντας αὐστηρὴ ἐντόπιση εἰς τό θέμα των, ἀλλὰ λέγοντας ἄλλ' ἄντ' ἄλλων. Ἐφιστῶ τὴν προσοχήν σας διότι ἐάν δέν ὑπάρξει στό θέμα αὐτό διόρθωσις, θά ἀφαιρεθῇ τό δικαίωμα τοῦ κηρύττειν ἀπὸ τοὺς ἁδαιεῖς...».

ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΕΡΟΥΜΕ: Ὁ νεώκος Μητροπολίτης Καισαριανῆς Δανιὴλ Πουρτσουκλῆς, ἀνάστημα καί προ-

οικητικὰ κλιμάκια τῆς Ἀγίας Ἐδρας τοῦ Βατικανοῦ μπορεῖ νά βρεῖ κανεῖς ἀνάλογα φαινόμενα. Ἱερωσύνη, πού δέν ποιμαίνει δέν εἶναι συμβατὴ μέ τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας. Εἶναι ἱερωσύνη ἐκκοσμικευμένη.

Πάντως, θά συμφωνήσουμε μέ τόν Ἀρχιεπίσκοπο, ὁ ὁποῖος στήν ἴδια συνέντευξη εἶπε ὅτι «ὁ πειρασμός τῆς ἐκκοσμικεύσεως πάντοτε ὑπῆρχε στήν Ἐκκλησία». Ὅμως, ὁ πειρασμός αὐτός ἀπέβη συχνά μοιραῖος γιά τὴ Χριστιανοσύνη. Πολλές τοπικές Ἐκκλησίες, πού ἀγλαΐσαν κάποτε τὴν Ὁρθοδοξία, κρίμασι οἷς Κύριος οἶδε, μετατοπίστηκαν καί στὸν τόπο τους δέν λατρεύεται πιά ὁ Χριστός. Ἀλλὰ καί ὅλη ἡ Δυτικὴ Χριστιανοσύνη ἐξέπεσε καί παρὰ τὴν κοσμικὴ δύναμή της βρίσκεται σέ κατὰ νάλια, πού τὴν ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὴν «ὀρθὴ δόξα» τοῦ Θεοῦ. Τί θά συμβεῖ μέ τὴ δική μας Ἐκκλησία; Ἐρώτημα, στό ὁποῖο κανεῖς δέν μπορεῖ νά ἀπαντήσῃ. Μπορεῖ, ὅμως, ὁ καθένας μας καί ὀφείλει νά γραδάρει μέσα του τὴ συναίσθηση τῆς προσωπικῆς του εὐθύνης.

Ε. Χ. Οἰκονομάκος

Ερωτήματα στόν Μακαριώτατο

Μακαριώτατε,

Στήν ἐγκύκλιό σας, πού τήν ἀπευθύνετε λίγο πρίν ἀπό τό Πάσχα στους ἱερεῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, διατυπώνετε μιά πρωτὰ-χουστη γιά τήν ἱστορία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας ἀπαγόρευση: Γράφετε: «Δέν ἐπιτρέπω σέ κανένα νά εἶναι παραδοσιακότερος ἐμοῦ,

οὔτε προοδευτικότερος ἐμοῦ. Ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι εἰς τύπον Ἰησοῦ Χριστοῦ καί μέτρον τῆς ἀγίας μεσότητος. Ἡ ἀνυπακοή στόν Ἐπίσκοπο δέν προσβάλλει τήν Παράδοση; Καλῶ ὅλους σας νά ὑπακούετε καί νά λησμονήσετε παλαιές κακές συνήθειες...».

Ἐπιτρέψτε μερικά ἐρωτήματα, πού γεννιῶνται στίς ψυχές τῶν ἀπο-

στατευόμενος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου, κατὰ τίς ἡμέρες ἀκριβῶς, πού κυκλοφοροῦσε ἡ αὐστηρή ἐγκύκλιος τοῦ προστάτου του, εἶχε τήν ἔμπνευση νά κηρύξει τό λόγο τοῦ Θεοῦ κατὰ τήν τελετή μιᾶς κηδείας. Μίλησε γιά τό θάνατο καί γιά τήν αἰώνια ζωή. Εἶπε πολλά. Ἀσυνάρτητα καί χαριτωμένα. Μεταξύ τῶν πολλῶν μαργαριταριῶν, πού ἔπεσαν ἀπό τά χεῖλη του, οἱ ἀχροατές συνέλεξαν καί τά παρακάτω: «Στόν Παράδεισο εἶναι ὅλα ὥραϊα. Καί γιά νά καταλάβετε πόσο ὥραϊα εἶναι, σᾶς λέγω τοῦτο. Κανένας ἀπό ἐκείνους, πού πῆγαν ἐκεῖ, δέ ζήτησε νά γυρίσει πίσω...» (!!). «Καί, ξέρετε, ἐμεῖς μνημονεύουμε ὀνομαστικά τά ὀνόματα τῶν κεκοιμημένων. Καί τό κάνουμε αὐτό, γιατί ἐνδέχεται νά ἔχει ξεχάσει ὁ

Θεός κανέναν ἀπό αὐτούς. Καί τοῦ τό ὑπενθυμίζουμε».

Ἄραγε τόσα χρόνια, πού ὁ κ. Δανιήλ Πουρτσουκλῆς βρισκόταν στό πλευρό τοῦ κ. Χριστοδούλου, δέν ἐξέμεσε τέτοια μαργαριτάρια; Καί ὁ κ. Χριστόδουλος δέν τά ἄκουσε; Καί δέν ἔφριξε; Πῶς τά ἀνέχτηκε; Πῶς δέν ἀφήρεσε τό δικαίωμα τοῦ κηρύττειν ἀπό αὐτόν τόν ἄδαῃ;

Καί ὄχι μόνο δέν τοῦ ἀφήρεσε τό δικαίωμα, ἀλλά τόν προήγαγε καί σέ Μητροπολίτη. Τόν τίμησε καί τόν ἄμειψε.

Καιρός τώρα, ὅλους τούς ἄδαεῖς, πού τόν κάνουν νά φρίττει, νά τοὺς προαγάγει καί αὐτούς. Καί, μάλιστα ἐδῶ κοντά, στό λεκανοπέδιο τῆς Ἀττικῆς, γιά νά ἔχει τήν εὐχέρεια νά ἀπολαμβάνει τίς μπαροῦφες τῶν ἐκλεκτῶν του.

δεκτῶν τῆς ἐγκυκλίου σας καί στίς φυχές τῶν ἀναγνωστῶν, πού ἔτυχε νά συναντήσουν μπροστά τους τίς ἀπόψεις σας:

1. Πῶς ἐννοεῖτε αὐτή τήν ἀπαγόρευση; Ἡ συντηρητικότητα ἢ ἡ προοδευτικότητα ἀποτελοῦν ἔκφραση ὁλόκληρης τῆς προσωπικότητος. Δέν εἶναι στοιχεῖο ἐξωτερικό. Καί ὁ κάθε ἄνθρωπος καί ὁ κάθε κληρικός ἔχει τίς δικές του ἀπόψεις, πού προέρχονται εἴτε ἀπό τίς μελέτες, πού ἔχει κάνει, εἴτε καί ἀπό τόν προσωπικό του πνευματικό ἀγῶνα. Κατά ποῖο τρόπο τώρα θά ἐγκλωβίσουν οἱ ἱερεῖς τήν προσωπικότητά τους στά ὅρια, που προσδιορίζει ἡ δική σας ψυχολογία; Θά συνθλίβουν τή συνείδησή τους; Θά ἀναζητήσουν, σέ κάθε περίπτωση, τό δεῖγμα τῆς δικῆς σας συμπεριφορᾶς; Καί θά μπορέσουν νά τό ἀντιγράψουν συνειδητά; Ἡ θά ὑποκριθοῦν, ὅτι συμμορφώνονται ἐξωτερικά καί πλασματικά μέ τίς ὑποδείξεις σας;

2. Ἐνα παράδειγμα. Κάποιος λειτουργός τοῦ Θυσιαστηρίου, στήν ἐπιθυμία του νά ἐναρμονίσει τήν ἱερατική του ὑπαρξή μέ τά ὑποδείγματα τῶν ἁγίων Πατέρων, νηστεύει αὐστηρά τήν Τετάρτη καί τήν Παρασκευή. Τρώει μόνο ἀλάδωτα. Πῶς τώρα θά παραβιάσει τή συνείδησή του καί θά ἀρχίσει νά τρώει τήν Τετάρτη φητή σφυρίδα, γιά νά ἐναρμο-

νιστεῖ μέ σᾶς, πού κατά τήν ἡμέρα τῆς νηστείας, τήν Τετάρτη, τρῶτε καί μάλιστα σέ παραλιακά ἐστιατόρια φητή σφυρίδα; Ἐνα ἄλλο, ἀντίθετο παράδειγμα. Κάποιος διάκονος μπορεῖ νά ξενυχτάει σέ κέντρα διασκέδασεως καί νά γυρίζει στήν κατοικία του, πού μπορεῖ νά εἶναι καί κατοικία ἐπισήμων ἐκκλησιαστικῶν προσώπων, τίς πρωινές ὥρες. Καί μπορεῖ νά ἰσχυρίζεται, ὅτι τό κάνει αὐτό, γιά νά φτάσει στό μέτρο τῆς προοδευτικότητος τοῦ προκαθημένου κ. Χριστοδούλου; Ἄν φτάσει στά αὐτιά σας αὐτή ἡ συμπεριφορά καί αὐτή ἡ ἐρμηνεία τῆς δικῆς σας προοδευτικότητος, ποιά θά εἶναι ἡ ἀντίδρασή σας; Θά τοῦ ἐπιβάλετε ποινή ἢ θά τόν ἀμείψετε;

3. Τό δικό σας ἀνοιγμα, ἀπό τή συντηρητικότητα στήν προοδευτικότητα, ποῖο εἶναι; Πότε σᾶς βλέπουν οἱ ἱερεῖς, γιά νά ἐξακριβώσουν τίς διαθέσεις σας καί τά ὅρια τῆς συντηρητικότητάς σας καί τῆς προοδευτικότητάς σας; Στά δύο χρόνια, πού κάθεστε στόν ἀρχιεπισκοπικό θρόνο τῶν Ἀθηνῶν, πόσους ἱερεῖς δεχτήκατε; Καί πόσες φορές συζητήσατε ἀνοιχτά καί ἐλεύθερα μαζί τους; Ἄν δέν σᾶς βλέπουν, ἀπό ποῦ θά πάρουν τό ὑπόδειγμα; Ἀπό τήν τηλεόραση, στήν ὁποία ἐμφανίζεστε δεκάκις τῆς ἡμέρας; Ἀλλά ἔχεῖ ἡ συμπεριφορά σας εἶναι αὐθόρμητη;

Ἐκφράζει τὴν προσωπικότητά σας; Ἡ, μήπως, εἶναι φτιαχτή, ἔτσι, πού νά συντελεῖ στήν αὔξηση τῶν πόντων τῆς δημοτικότητας; Πρίν ἐμφανιστεῖτε σέ δημόσιους χώρους ἢ στό γυαλί τῆς τηλεόρασεως, δέν συμβουλεύεστε τοὺς ἐπικοινωνιολόγους σας; Δέν μετράτε τὴν κάθε σας κίνηση; Ἀκόμα καὶ τό χαμόγελό σας; Τί νά κάνουν οἱ ἱερεῖς; Νά καταφύγουν στοὺς ἰδίους ἐπικοινωνιολόγους, γιὰ νά πάρουν τὴν ἴδια ἀγωγή; Ἡ νά μιμηθοῦν τό σταθερό χαμογελό σας, ὅπως τό βλέπουν στήν τηλεόραση;

4. Κοντά σας ἔχετε κάποια πρόσωπα, πού τά παρουσιάζετε ὡς τοὺς ἄμεσους συνεργάτες σας. Ποιοί ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι τά πιστά σας ἀντίγραφα, πού ἔχουν φτάσει στό μέτρο ἀκρίβειας καὶ στή συντηρητικότητα καὶ στήν προοδευτικότητα, ὅπως τοὺς τό ἔχετε διδάξει καὶ ὅπως τοὺς τό ἔχετε δείξει; Ὁ διάκονός σας Διονύσιος, πού βρίσκεται πάντα κοντά σας καὶ ἀναπνέει τά ὁράματά σας καὶ τίς ἐπιθυμίες σας, εἶναι τό ὑπόδειγμα τῆς συντηρητικότητας καὶ τῆς προοδευτικότητας; Κρατάει τὴ γραμμὴ σας καὶ δέν ὑπερβαίνει τό ὁροθέσιο; Ὁ Ἐπίσκοπος Κουμαριανός, σᾶς ἔχει ἀντιγράψει καὶ ἀκολουθεῖ τὴ συμπεριφορά σας; Καὶ τό βιογραφικό του, πού τό συνέταξαν στό Βόλο, εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς πολυετοῦς θητείας του κοντά σας καὶ τοῦ ἐμπο-

τισμοῦ του μέ τό πνεῦμα σας καὶ μέ τίς ἀρχές σας; Ὁ νέος ἀρχιγραμματέας τῆς Συνόδου, δικό σας ἀνάστημα καὶ αὐτός, εἶναι ἡ ἐπίσημη σφραγίδα τῆς γνησιότητας, ὅπως τὴ σμιλεύσατε σεῖς; Ἐτσι, ὅπως ἐμφανίζονται ὅλοι αὐτοί, καθὼς καὶ οἱ ὑπόλοιποι στενοὶ συνεργάτες σας, ἔτσι, ὅπως ἐκδηλώνονται, ἔτσι, ὅπως ἀνοίγονται στίς ἐπικοινωνίες τους καὶ στίς γνωριμίες τους μέ τά πρόσωπα τοῦ κόσμου, τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ σας οἴκου ἢ τῶν παρόδων, σᾶς ἐρμηνεύουν καὶ σᾶς προβάλλουν;

Μακαριώτατε, Ἄν ὡς ὑποδείγματα συντηρητικότητας καὶ προοδευτικότητας προβάλλατε τίς φυσιογνωμίες τῶν ἁγίων Πατέρων, ἡ σύστασή σας θά ἦταν κατανοητή. Γιατί ὅλοι ἔχουμε μέσα μας σέ περίωπτη θέση τίς μορφές τῶν ἁγίων καὶ μπορούμε νά τοὺς ἀποκρυπτογραφήσουμε. Ἀπὸ τὴ στιγμή, ὅμως, πού πρωτοτυπήσατε καὶ προβάλατε τόν ἑαυτό σας, ὅχι ὡς ἐπιστολή Χριστοῦ, ἀλλὰ ὡς ὑπόδειγμα συντηρητικότητας καὶ προοδευτικότητας, αὐτόματα, ὅλα αὐτά τά ἐρωτήματα σφηνώνονται στό λογισμό καὶ ἀπαιτοῦν διασάφηση.

Κάνετε, λοιπόν, τόν κόπο, νά ἀπαντήσετε στά ἀγωνιώδη ἐρωτηματικά.

ΨΙΘΥΡΟΙ

Προκλητική αντίφαση.

Σέ γνωστή αθηναϊκή εφημερίδα δημοσιεύθηκαν πρό ημερών σχόλια και κριτικές για δσα τραγικά και θλιβερά διαδραματίζονται στην 'Ι. Μ. 'Οσίου 'Εφραίμ Νέας Μάκρης, μέ τίς περιέργες και άλλοπρόσαλλες παρεμβάσεις του γνωστού Μητροπολίτη Παντελεήμονος Μπεζενίτη. Καταχωρίζονται μάλιστα στο δημοσίευμα αυτό και δύο έπιστολές του έν λόγω Μητροπολίτη. Τίς παραθέτουμε άποσπασματικά, όπως, κατά λέξη, καταγράφονται στο σχόλιο της εφημερίδος.

Στήν πρώτη έπιστολή, ή οποία φέρεται συνταχθείσα τό περασμένο έτος, ό Μητροπολίτης Παντελεήμων έπισημαίνει: «...Διά νά είρηνεύση ή Μονή σας και νά αποκατασταθή ή πνευματική σχέσης αυτής μέ τόν 'Επίσκοπόν σας, πατρικώς έντελλόμεθα... όπως πάραυτα απομακρύνετε έκ της Μονής τά λαϊκά στοιχειά, τά όποια δίκην παρασίτων σάς περιβάλλουν... αποβλέποντα εις τό συμφέρον των και μόνον... κυρίως δέ τόν μαρμαρογλύπτην 'Ιάκωβον Περράκην και τήν σύζυγόν του... 'Επιμένομεν σθεναρώς ει τήν απομάκρυνσιν έκ της Μονής των ως είρηται προσώπων, τά όποια θεωρούμεν επιβλαβή διά τήν πνευματικήν πορείαν της 'Αδελφότητος...».

Στή δευτερη έπιστολή, ή οποία συντάχθηκε τόν περασμένο Μάρτιο μέ τήν ευκαιρία έκδικάσεως ασφαλιστικών μέτρων για τά γνωστά θέματα της 'Ι. Μονής, ό ίδιος Μητροπολίτης Παντελεήμων, άναιρώντας πλήρως τόν εαυτόν του και τό κείμενο της προηγούμενης έπιστολής, άναφέρει και τά εξής: «... 'Επίσης γνωρίζομεν ύμιν ότι ό κ. 'Ιάκωβος Περράκης και ή σύζυγός του 'Αγγελική, μέ βούληση της 'Ηγουμένης της 'Ι. Μονής και έγκρισιν ήμών προσφέρουν τάς υπηρεσίας των εις τήν Μονήν και θεωρούμεν άπαραίτητον τήν παρουσίαν των άχρι καιρού διά τήν εύρυθμον λειτουργίαν της Μονής...».

Τά κείμενα των δύο αυτών έπιστολών αποτελούν τεκμήρια έντροπής. Οί αντίφασεις πρόδηλες και προκλητικές. Σκανδαλίζουν τόν άναγνώστη και προκαλούν άπορίες και έρωτηματικά. Καί ό Μακαριότατος κ. Χριστόδουλος, ό όποιος γνωρίζει όλα αυτά και άλλα πολλά (έπιστολές Μητροπολίτη Κλεόπα, 'Ηγουμένης Μακαρίας κλπ.), τά αντιπαρέχεται και άδιαφορεί. Διατηρεί τόν κ. Μπεζενίτη στο άμεσο περιβάλλον του και τόν τοποθετεί στα δεξιά του. Φίλος γάρ έπιστήθιος και άκριβός. Καί τόν χτυπάει στήν πλάτη, φιλικά, μπροστά στήν 'Αγία Τράπεζα.

Τό περιβάλλον.

Πολύς θόρυβος για τό περιβάλλον του 'Αρχιεπισκόπου Οί άπορίες άπανωτές και έντονες.

Δυό χρόνια τώρα, δέν κατάφερε νά επιλέξει από τίς εκατοντάδες των κληρικών της 'Ιερās 'Αρχιεπισκοπής μιá ομάδα καταξιωμένων ανθρώπων, πού νά μπορέσουν νά τόν πλαισιώσουν και νά συγκροτήσουν σοβαρό και γενικά άποδεκτό έπιτελείο. Κάθε φορά ύπόσχεται άνοιγμα των ποιναντικών όριζόντων, εξαγγέλλει προγράμματα, μιλάει αυτάρεσκα για άλλαγή της σελίδας στην έκκλησιαστική ιστορία. Καί όταν κανείς άναζητήσει τούς έπιτελείς, πού έχουν κληθεί νά ύλοποιήσουν τά πρωτοποριακά και έντυπωσιακά προγράμματα, προσκρούει στο κλειστό κύκλωμα. Στή μικρή ομάδα των κολάκων, πού τούς έφερε από τό Βόλο και πού έχουν άσκηθεί και εξοικειωθεί στή μιá και μοναδική δραστηριότητα, στή χοντροκομμένη θωπεία της άρχιεπισκοπικής αυτάρεσκιας.

'Απορία πρώτη: Γιατί ό προκαθήμενος είναι τόσο σφιχτά δεμένος μέ τά νεαρά πρόσωπα, πού έφερε από τό Βόλο; Ποιά είναι ή έμπροη ή ή πίσση, πού άσκοϋν πάνω του; Καί γιατί;

'Απορία δεύτερη: Γιατί ό κ. Χριστόδουλος φοβάται νά καλέσει κοντά του καταξιωμένους κληρικούς, διαβασμένους και έμπειρους, πού θά μπορέσουν νά στελεχώσουν επάξια και δημιουργικά τούς τομείς του έκκλησιαστικού έργου; Μήπως διακατέχεται από τό κόμπλεξ, ότι ή δική τους προβολή και δραστηριότητα μπορεί νά σκιάσει τήν τηλεοπτική εικόνα του 'Αρχιεπισκόπου-ήγέτη, πού άγωνίζεται, μέ κοσμική επιμέλεια, νά διατηρήσει; 'Η μήπως οί σοβαροί άνθρωποι δέν είναι άποδεκτοί από τό άμεσο άρχιεπισκοπικό περιβάλλον;

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Δεκαπενθήμερο Δελτίο

'Εκκλησιαστικής ενημέρωσης.

'Ιδιοκτήτης:

ό Μητροπολίτης

'Αττικής και Μεγαρίδος

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ.

Διεύθυνσι: 19011 Αύλων 'Αττικής.

Τυπογραφείο Κωνσταντίνου Σανιδά,

'Ιωαννίνων 6 Μοσχάτο.